

Nome: _____

CONTEXTO CIENTÍFICO

3° / 4° EP

PLAN 03

FORZAS E MÁQUINAS

CEIP DA TORRE CELA

01. AS FORZAS

Unha **forza** é calquera acción que fai que un obxecto cambie o seu **movemento** ou se **deforme**.

1. Forzas que cambian o movemento

Aumentan ou reducen a velocidade (empuxar un columpio).
Cambian a súa traxectoria (patada a un balón).

2. Forzas que deforman

En obxectos elásticos, volven á súa posición inicial cando cesa a forza.
En obxectos fráxiles, ao exercer a forza poden romper.
En plásticos, quedan deformados.

TIPOS DE FORZAS

POR CONTACTO

Cando se toca ao obxecto para exercer a forza.
Exemplos: empuxamos algo coas mans, a auga move ramas secas, o vento move as follas.

A DISTANCIA

Cando non se toca ao obxecto para exercer a forza.
Exemplos: a gravidade e o magnetismo.

GRAVIDADE

Forza de atracción que se dá entre a Terra e os obxectos (+ masa, + atracción, peso).

MAGNETISMO

Forza que producen entre si os imáns. De atracción ou repulsión (polos iguais ou opostos).

02. AS MÁQUINAS

QUE SON?

As máquinas son **obxectos** que usamos para realizar unha tarefa con **menos esforzo** ou **máis rápido**.

Por exemplo, *unha chave* para afrouxar unha rosca.

Todas necesitan **enerxía** para funcionar (electricidade, combustible, a auga, a forza humana, un cabalo, etc.).

Son máquinas:

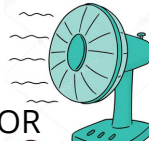

ELEVADOR

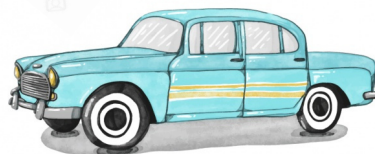

PA

VENTILADOR

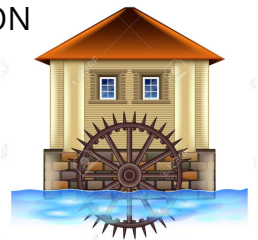
TELEVISIÓN

AUTOMÓBIL

CARRETA DE CABALOS

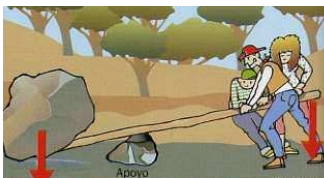

MUÍÑO DE AUGA

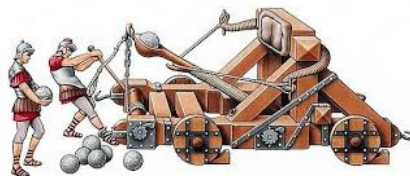
AS PRIMEIRAS MÁQUINAS

Funcionaban coa **forza humana** e, máis adiante, coa dos **animais** que domesticaban.

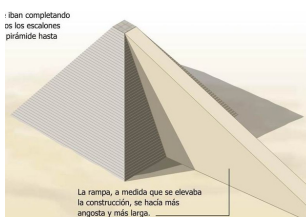
Fabricábanse con **materiais naturais** e eran sinxelas, **pouco elaboradas**.

PANCAS DE RAMAS DE ÁRBORES

CATAPULTAS

RAMPLAS DE AREA

ZORRAS

Os exipcios xa construían máquinas

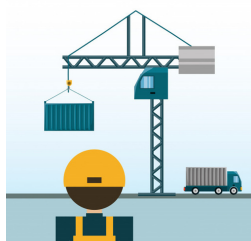
EVOLUCIÓN DAS MÁQUINAS

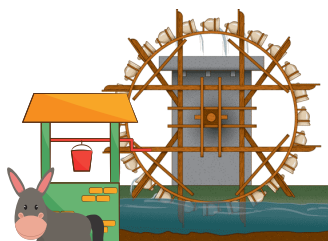
A partir da invención da roda, os eixes e as pancas, as persoas comezaron a utilizar a enerxía do vento ou da auga, e apareceron **novas** máquinas.

MUÍÑOS DE VENTO

GUINDASTRES

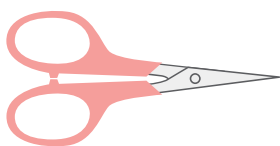

NORAS

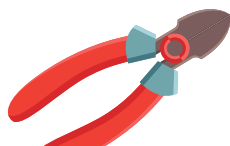

RODAS HIDRÁULICAS

Hoxe seguimos tendo máquinas simples, como tesoiras ou alicates, pero inventamos novas máquinas compostas.

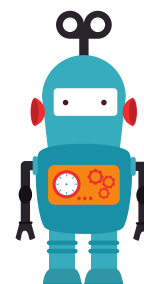
TESOIRA

ALICATES

MUXIDOIRA

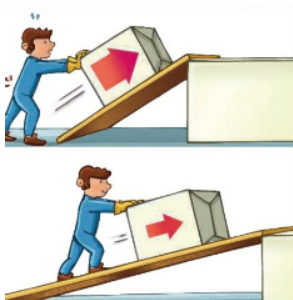

ROBOTS

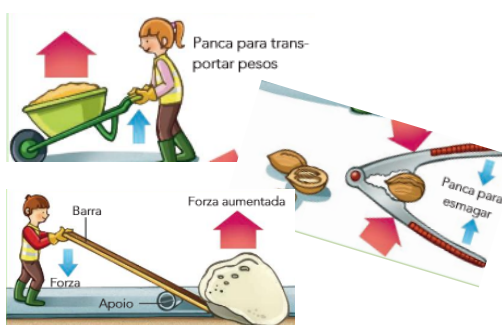
OPERADORES MECÁNICOS BÁSICOS: MÁQUINAS SIMPLES

Todas as máquinas están compostas por **pezas** que se chaman **operadores**, e que á súa vez, poden ser pequenas máquinas.

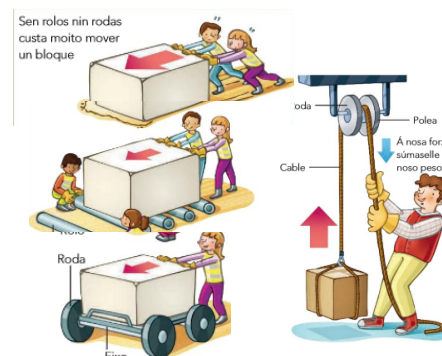
Os operadores mecánicos básicos son **máquinas simples** que usan enerxía mecánica e facilitan unha tarefa.

PLANO INCLINADO

PANCAS

ROLOS, RODAS E POLEAS

Rampla entre dúas zonas a distinta altura para subir obxectos con menos forza.

Barras ríxidas que se moven sobre un punto de apoio. Aumentan a forza.

Bloques cilíndricos e esféricos que diminúen o rozamento co chan para poder mover algo.

MECANISMOS E MÁQUINAS COMPOSTAS

Un **mecanismo** é a combinación de varios operadores.
Exemplo: unha *tesoira* componse de dúas pancas.

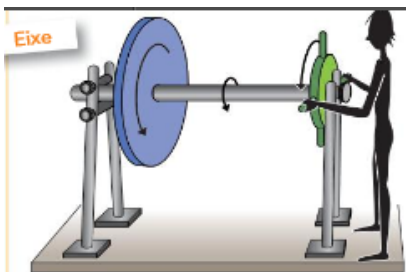

Os operadores combínanse mediante **transmisións**, que transmiten a forza entre dous operadores mecánicos.

Exemplo de transmisións: *eixes*, *engrenaxes* e *correas*.

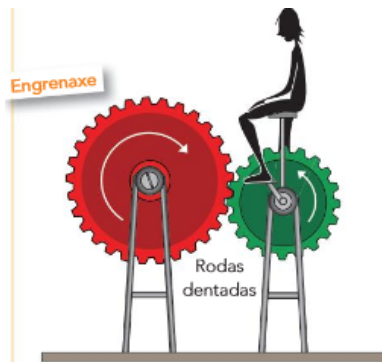
EIXES

Barras ríxidas que conectan dous operadores xiratorios (como as rodas).
Transmiten o movemento.

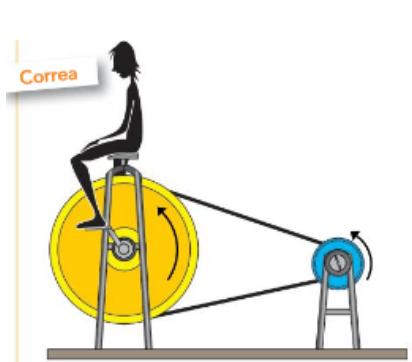
ENGRENAXES

Rodas co bordo dentado que entrelazan os seus dentes.
Unha xira e fai xirar á outra.

CORREAS E CADEAS

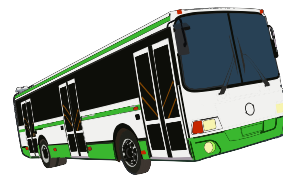
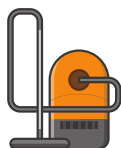
Coa correa, transmítese a forza que se fai sobre unha roda ata a outra a distancia.

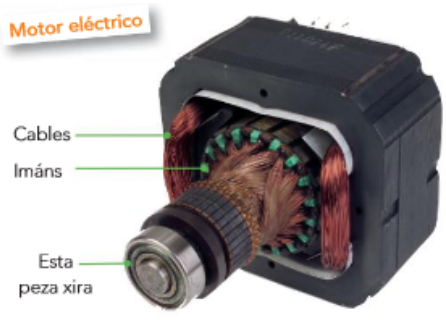
As **máquinas compostas** contan con moitos operadores e mecanismos. Moitas levan motores eléctricos e térmicos.

A maioría das máquinas que nos facilitan a vida son compostas.

Exemplo: *lavadora*, *aspiradora*, *tren* ou *automóbil*.

MOTOR ELÉCTRICO

Utiliza cables polos que circula a electricidade e imáns situados arredor deles, que fan que transmita o xiro a outros mecanismos grazas a un eixe.

MOTOR TÉRMICO

Usan a forza da explosión dun combustible ao arder para empurrar unhas pezas móbiles. Os gases da explosión saen fóra e case sempre contaminan.

PLANIFICACIÓN E MONTAXE DUNHA MÁQUINA

- 1 Achegar ideas:** Que tipo de máquina imos construír, de que tamaño, que materiais se van empregar para construíla... Inclúe bosquexos nun papel.
- 2 Deseño:** Debuxo da máquina e as súas pezas, coas súas dimensións e co detalle dos materiais necesarios para fabricala.
- 3 Reparto de tarefas:** Decidir que parte do traballo vai facer cada un.
- 4 A construción:** Fabricación de todas as pezas necesarias e ensamblaxe, móntase o conxunto.
- 5 Avaliación:** Próbese o funcionamento da máquina, soluciónanse os problemas e mellóranse as partes que funcionan peor.

